

Сестра Роберта Кері. Київ

Усі навколо — випускний, випускний. А Кароліні до тієї мегушні байдуже. Хай собі інші урочисто переступають уявну життєву ризик. Велика подія! Парад суконь та зачісок, хизування із фінішною стрічкою на грудях... Її випускний не цікавив: атестат до рук — і бувай, школо! Нехай однокласники самі святкують прощання з дитинством, а вона з ним вже попрощалась, ще того дня, коли остаточно вирішила їхати до брата в Київ, хоча її туди ніхто й не кликав.

Був цілковито буденний день, оповитий туманом; липка волога тулилася до вікон шкільного автобуса, не даючи можливості побачити щось за склом, а лиш відчути звичний спуск і кількасекундну затримку, коли мотор загарчав, колеса ковзнули, забуксували в багнюці, але помаленьку виборсались на рівний шлях. Саме там, у найнижчій точці дороги, яку Кароліна долала двічі на день, остаточно й сформувалася думка: швидше б атестат до рук — і одразу до Києва, подалі від Висічі, подалі від усього тутешнього — до Роберта. Хоче він того чи ні.

Про те, що Кароліна не збирається на випускний, мама знала давно; погодилась із цим, почувши від доньки вагомий аргумент: не треба шукати грошей на застілля та сукню з туплями. Але тепер, коли атестат з посередніми оцінками лежав на столі, а донька збирала речі, мама завмерла перед телеекраном, знічена й байдужа. Тільки тут і можна було її побачити без роботи, але, зосереджена на своїх думках, вона зараз нічого не бачила перед собою.

Гуркіт посуду з кухні порушив гнітюче мовчання. Щось вда-рилось об підлогу — судячи зі звуку, важке скло — не розби-лось, закрутилося дзигією, але й одразу потому щось легке й крихке, склянка абоцо, дзвінко вистрілило, розлітаючись на друзки. Мати зітхнула. Батько вилаявся. Зайшов до кімнати, шкутильгаючи сильніше, аніж зазвичай. Знову йому коліно за-палилося.

— Може, залишишся? — запитав, притискаючи правою ру-кою до грудей закривавлений рушник.

Залишитись у Висічі? Про це не могло бути й мови. Тут ні-хто після школи не залишався, усі намагались втекти. Хто до Яворова, хто у Львів або й подалі. І Кароліна знала — ще до то-го, як вирішила не чекати випускного, ще перед тим, як вирі-шила їхати до брата, — ноги її тут не буде. Будь-яку ціну за те, щоб вибратись звідси. Якщо на її долю випало народитися тут, то принаймні тепер вона сама вирішуватиме, де жити далі.

Хтось колись дав назву Висіч тим висілкам серед лісу. «З до-му висікли, а тут прихистили», — казали люди. Одні запевня-ли, що та назва — давня. Мовляв, свого часу хтось відокремив-ся від панського маєтку і поселився «на висічі». Інші казали, тут нічого не було до 70-х років минулого століття, а тоді в цій місцині організували військовий радгосп, побудували три ві-домчі будинки — триповерховий та два двоповерхові — запро-сили людей на роботу, і почали сюди з'їжджатися ті, кого «з до-му висікли», хто з різних причин не мав, де жити. Ось тоді Висіч і утворилася. Багатоквартирний хутір серед лісу.

Кароліна народилася тут 1993 року, того ж року, коли в три-поверховому будинку вибухнув газ. Двадцять чотири потерпі-лих опинились у лікарні. Мама з десятирічним Робертом ди-вом врятувалися — йшли до батька по гроші, у контору, пхали перед собою дитячий візочок з Кароліною. А могли бути вдо-ма, перед телевизором — саме показували чергову серію «Про-сто Марії»... Рвонуло так, що довелося згодом будинок ряту-вати, немов живу істоту після контузії. І то самотужки, бо

комісія приїхала, акт склала, пообіцяла капітальний ремонт у найближчому майбутньому — і поїхала. У ті часи обіцянки не виконували, усі жили за принципом «рятуйся, хто може». Тому аварійний будинок люди самі перекрыли шифером з розібраних старих курників.

Але й далі було не легше. Замість відрізаного центрального опалення висічани вимурували собі печі в кожній кімнаті або зварили буржуйки за старими кресленнями. Їсти готували хто в печі, хто — на привозному газі в балонах, хто — на електроплитках.

Радгосп занепадав. Кароліна пам'ятає, як вибивали курей у пташниках, бо не було чим годувати тисячі голодних птахів, як поступово, з тієї ж причини, порожніли стайні, де тримали телята на відгодівлі. А коли Кароліні було років дванадцять, усе розвалилось остаточно. Продовольчу службу в армії ліквідували, військовий радгосп припинив своє існування, його залишки трансформували, на паперах, звісно, у державне підприємство, і на тому реорганізація завмерла. А ті, хто став заручником змін, залишились у будинках, що стовбичили посеред лісу в щільному кільці дерев та саморобних перехняблених дровіть та стаєнь. З цього оточення людям не було куди йти.

Чиясь владна рука висікла ті три будинки, немов зайву деталь у перекроєній тканині військового радгоспу, вилучила їх хірургічним втручанням, як щось непотрібне, апендицит або гланди, скинула на узбіччя. А ті, замість пропасти, вижили. Мама, як більшість висічан, їздила до Польщі торгувати цигарками. Чимало квартир стояли замкнені, господарі роз'їхались хто куди, жінки — до Італії доглядальницями-прибиральницями, чоловіки — в Росію на будівництво. Старші люди — ті, кому по сорок-п'ятдесят — до такого життя призвичаїлись, тримали кури, корови, свині, ще й коні, обробляли городи. Без цього було не вижити. А молодь зігрівало єдине бажання — їхати з тої Висічі, тікати, вшиватися, пензлювати звідси, і подалі, поки не засмоктали будні, позбавлені вибору.

Три будинки за тридцять років свого існування пройшли прискорений життєвий цикл і виглядали, як полонені, що виїшли з оточення. Час добивав те, чого не вдалося зруйнувати вибухові, вимиканню тепла та відсутності коштів на ремонті. Будинки їжачились виведеними з вікон чорними трубами, блимали на сонці сателітарними антенами — єдиною місцевою розкішшю, бо без батарей парового опалення можна було прожити, а без серіалів та «вечірніх кварталів» — ні.

* * *

«Яке у вас тут повітря чисте!» — обережно зронила дружина старшого брата, Марина, коли він привіз її знайомитися з батьками та сестрою. Два дні, поки молодята гостювали у Висічі, в очах столичної гості виразно читалося глибоке здивування. Вона уявити не могла, що можна жити в таких умовах, вона все сприймала, як дитина, що вперше потрапила в цирк-шапіто чи, навпаки, у лікарню для тяжкохворих, розпитувала тринадцятирічну Кароліну: що це таке? Для чого? Як називається? Вона ніколи не бачила, аби жінка спускалась із другого поверху багатоквартирного будинку із коромислом на плечі, з відром із чистою водою та водночас — відром з поміями для свині, ще й третє тримаючи в руці, з їжею курям. Ніколи не доводилось їй купувати хліб у «магазині», що насправді був старою іржавою будою. Ніколи, як тут, не сохла в під'їзді білизна над головою, бо зранку надворі сівся дощ...

Для Марини, киянки від народження, дівчини із забезпеченої професорської родини, світ Висічі був чужим та шокуючим, як світ туземців. Незважаючи на чисте повітря, Роберт з дружиною більше ніколи не приїжджали, хоч братовим донькам вже виповнилось чотири та два роки.

А чого, справді, у Висіч приїжджати? У двокімнатній квартирі штовхатись? Вдихати на кухні запахи пійла для худоби? Слухати розмови про те, хто скільки «узяв» за сигарети на переході Рава-Руська — Гребенне? що дрова на зиму знову по-

дорожчали? що сусід співається, а такий був майстер безвідмовний...

Протягом багатьох місяців Кароліна мріяла про зовсім інше життя, дивлячись у вікно шкільного автобуса. Він забирав до трьох десятків дітей різного віку — від першокласниці Іринки до тепер вже випускниці Кароліни, доправляв до школи в сусіднє село. Кароліна відверталась, ні з ким не розмовляла; теперішній час їй не цікавив, він був позбавлений тих барв та запахів, які вона воліла бачити та відчувати навколо. Знічев'я згадувала події п'ятирічної давнини: яким нетутешнім ароматом іншого життя віяло від того місця, де пройшла молода дружина брата, Марина; які яскраві тюбики та баночки, яке чудернацьке люстерко на підставці витягала вона зі своєї косметички, розкладаючи все це багатство на цупкій золотій серветці перед собою... Після від'їзду брата з дружиною під ліжком залишилась книжка — «Сімейне життя» Ерве Базена, а у ванній на мотузці — тонкі шкарпетки з мереживною короною, згодом вони стали найулюбленішою деталлю у гардеробі Кароліни, а книжка — першою, яку Кароліна прочитала без примусу від першої до останньої сторінки.

Вона не раз думала про те, як різуче змінився далеко від дому її рідний по мамі брат, старший від неї на десять років. Колись Роберт ловив для неї хрущів у травневому бузку, ховав у сірникову коробку. Вона прикладала до вуха картонну лапалку, слухала шкрябання маленьких лапок та шурхотіння щіточок-вусів. Той гарний столичний пан, що приїжджав до них із юною дружиною, насправді не міг мати жодного стосунку ані до неї, його сестри, ані до мами, яка день у день ходила в заправаних халатах; і по кухні ходила, і до свині, і на городі, усюди в старих линялих халатах, які давно просились на ганчір'я. Городів у них було аж три, бо тут, навколо будинків, і землі, і лісу було багацько, кожен міг тримати стільки грядок, скільки годен був обробити. А щось нове, якесь фермерське господарство абощо, організувати не мали права, бо той